

Korzystanie z konsultacji lekarskich podczas pandemii

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2020/21

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W naszym lipcowym sondażu¹ sprawdziliśmy, w jaki sposób Polacy korzystali z opieki lekarskiej od czasu wybuchu pandemii. Interesowało nas, w jakim stopniu badani korzystali ze świadczeń refundowanych przez NFZ, a w jakim ze świadczeń poza systemem opieki zdrowotnej, pytaliśmy także o sposób kontaktowania się z lekarzami.

KORZYSTANIE Z KONSULTACJI, PORAD I WIZYT LEKARSKICH

Od czasu wybuchu pandemii 72% Polaków przynajmniej raz było na wizycie lekarskiej bądź skorzystało z telefonicznej porady lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, internisty lub specjalisty, niezależnie od tego, czy było to refundowane w przez NFZ czy też nie.

Wyniki badań pokazują wcześniej zaobserwowane prawidłowości. Kobiety częściej niż mężczyźni korzystają z konsultacji lekarskich (od czasu wybuchu pandemii robiło to odpowiednio 78% kobiet i 65% mężczyzn). Korzystanie z porad lekarskich było również najbardziej powszechne wśród osób z wyższym wykształceniem (77%), najmniej – wśród tych z wykształceniem podstawowym (68%). Można także zauważyć, iż ankietowani w wieku od 18 do 24 lat dużo rzadziej (61%) korzystali z porad lekarskich niż respondenci powyżej 65 roku życia (76%). Grupą społeczno-zawodową, która najrzadziej korzystała ze świadczeń medycznych, były osoby bezrobotne (43%), a najczęściej – kadra kierownicza i specjaliści (80%). Nieco częściej po taką pomoc sięgały osoby źle oceniające swoją sytuację materialną (82%), niż dobrze sytuowane (72%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (374) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

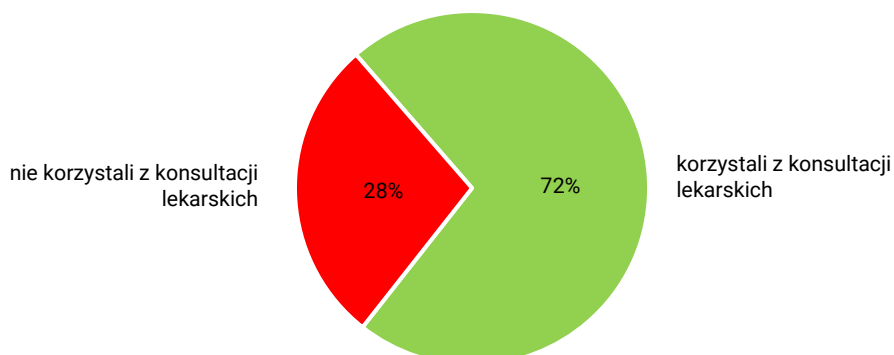
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 1 do 11 lipca 2021 roku na próbie liczącej 1166 osób (w tym: 67,7% metodą CAPI, 21,4% – CATI i 10,9% – CAWI).

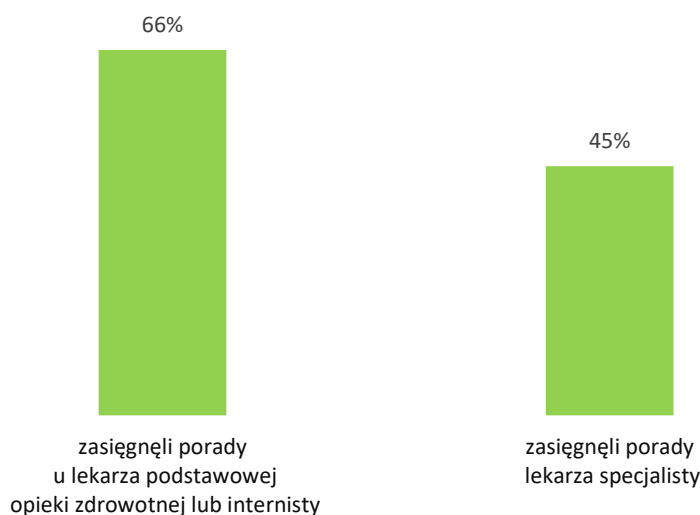
CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Badani, którzy od czasu wybuchu pandemii:

Dwie trzecie badanych (66%) zasięgnęło porady u lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) lub było na wizycie u lekarza internisty. Nieco mniej niż połowa Polaków (45%) skorzystała z pomocy lekarza specjalisty. Dwie piąte ankietowanych (39%) korzystało z obu wymienionych rodzajów opieki zdrowotnej.

RYS. 2. Badani, którzy od czasu wybuchu pandemii:

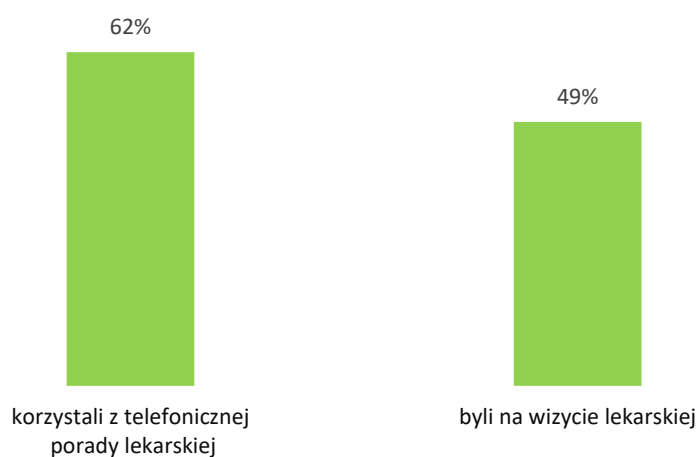
Kobiety dużo częściej niż mężczyźni korzystały z pomocy lekarza podstawowej opieki zdrowotnej lub lekarza ogólnego (74% wobec 58%) oraz nieco częściej z konsultacji z lekarzem specjalistą (48% wobec 41%). Niezależnie od typu opieki medycznej to ankietowani z wyższym wykształceniem korzystali z niej częściej niż respondenci z wykształceniem podstawowym. Dysproporcje te były

większe w przypadku porady u lekarza specjalisty (53% wobec 39%), niż internisty lub podstawowej opieki zdrowotnej (70% wobec 64%). Biorąc pod uwagę wiek można stwierdzić, że dominującą grupą w obu przypadkach byli ankietowani w wieku od 45 do 54 roku życia (72% osób z tej grupy korzystało z opieki podstawowej lub internisty, 53% – zasięgnęło porady lekarza specjalisty).

Na skutek pandemii i ograniczeń w dostępie do opieki medycznej popularniejsze niż tradycyjne wizyty u lekarza stały się konsultacje telefoniczne². Ponad połowa respondentów przynajmniej raz skorzystała z telefonicznej porady lekarskiej (62%). Co drugi ankietowany odbył osobistą wizytę u lekarza (49%).

CBOS

RYS. 3. Badani, którzy od czasu wybuchu pandemii:

KORZYSTANIE ZE ŚWIADCZEŃ W RAMACH POWSZECHNEGO UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO

Ogółem dwie trzecie Polaków (65%) od czasu wybuchu pandemii koronawirusa skorzystało z konsultacji lekarskich dostępnych w ramach publicznej służby zdrowia. Znaczna większość ankietowanych konsultowała się z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej (61%). Jedna trzecia

² Zob. komunikat CBOS „Opieka medyczna w czasie epidemii”, lipiec 2020 (oprac. M. Omyła-Rudzka).

respondentów skorzystała z porad lekarza specjalisty (34%). Ponad połowa uzyskała poradę lekarską przez telefon (58%), nieco rzadziej respondenci odbywali wizyty w gabinecie lekarskim (39%).

Kobiety znacznie częściej niż mężczyźni korzystały z konsultacji lekarskich w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego (72% do 58%). Osoby najczęściej korzystające z takiej opieki to zwykle respondenci źle oceniający swoją sytuację materialną (74%), z gospodarstw domowych, w których dochód na osobę wahał się od 2000 zł do 2999 zł (73%), gospodynie domowe (80%) oraz średni personel (74%).

Najczęściej w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego Polacy korzystali z telefonicznej porady lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (55%) lub byli na wizycie u takiego lekarza (31%). W mniejszym stopniu respondenci korzystali z usług lekarza specjalisty (26% było na wizycie, a 20% skorzystało z porady telefonicznej). Kobiety znacznie częściej niż mężczyźni konsultowały się telefonicznie z lekarzami podstawowej opieki zdrowotnej (65% wobec 44%). W większości przyczyną nieskorzystania z konsultacji z lekarzem był deklarowany brak takiej potrzeby (od 40% do 70%). Jednak ogółem co szósty ankietowany nie udał się na osobistą wizytę do lekarza (POZ lub specjalisty), pomimo że była taka potrzeba (17%). Ponadprzeciętnie często rezygnowały z takich wizyt osoby z wyższym wykształceniem (27%), kadra kierownicza (27%) oraz osoby źle oceniające swoją sytuację materialną (26%).

CBOS

RYS. 4. Badani, którzy od czasu wybuchu pandemii w ramach świadczeń z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego:

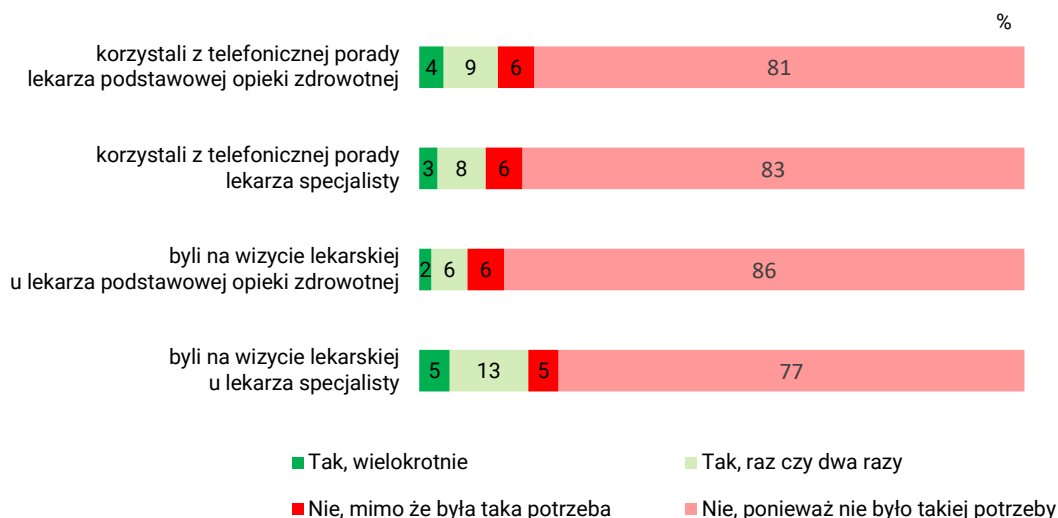
KORZYSTANIE ZE ŚWIADCZEŃ „PRYWATNIE” I W RAMACH DODATKOWYCH UBEZPIECZEŃ

Ogółem jedna czwarta Polaków od czasu wybuchu pandemii koronawirusa skorzystała z nierefundowanej przez NFZ konsultacji lekarskiej (26%). W ramach tego rodzaju opieki ankietowani podobnie często korzystali z porady telefonicznej (17%), co z osobistej wizyty u lekarza (19%). Badani leczący się „prywatnie” lub w ramach dodatkowych ubezpieczeń nieco częściej wybierali lekarza specjalistę (21%) niż lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (16%).

Kobiety w podobnym stopniu co mężczyźni konsultowały się z lekarzami „prywatnie” lub w ramach dodatkowych ubezpieczeń (27% wobec 25%). Ponadprzeciętnie często z takiej opieki korzystały osoby z miast liczących ponad 500 tys. mieszkańców (36%), z gospodarstw domowych, w których dochód na osobę wynosi co najmniej 3000 zł (38%), respondenci z wyższym wykształceniem (43%) oraz kadra kierownicza (52%). Z kolei najrzadziej z konsultacji lekarskich nierefundowanych przez NFZ korzystali uczniowie i studenci (12%), emeryci (18%), rolnicy (13%), osoby z gospodarstw domowych, w których dochód na osobę nie przekracza 999 zł (16%) oraz respondenci z wykształceniem podstawowym (15%).

CBOS

RYS. 5. Badani, którzy od czasu wybuchu pandemii „prywatnie” lub w ramach dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego:

Głównym rodzajem konsultacji lekarskich opłacanych „prywatnie” lub w ramach dodatkowych ubezpieczeń były wizyty u lekarza specjalisty (18%). Nieco rzadziej korzystano z telefonicznej porady lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (13%) lub specjalisty (11%). Najmniej popularne były osobiste wizyty u lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (8%).

Od początku pandemii blisko trzy czwarte dorosłych Polaków korzystało z konsultacji lekarskich. Więcej niż sześciu na dziesięciu badanych zasięgało porad lekarskich przez telefon. Mniej osób osobiście udało się do gabinetu lekarskiego. Ogólnie rzecz biorąc, także w okresie pandemii kobiety znacznie częściej korzystały z konsultacji lekarskich niż mężczyźni. Uwzględniając zasięganie opinii lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej oraz lekarzy internistów można stwierdzić, że przeważały porady telefoniczne, natomiast jak chodzi o lekarzy specjalistów, do których częściej udawano się osobiście, sytuacja była odwrotna. Prawidłowość tę obserwujemy zarówno w przypadku świadczeń w ramach NFZ, jak i usług nierefundowanych.

Opracował

Bartosz Kaliszewski